

Klubok és különbségek

3. Hová járnak az „olajosok”?

Amikor a nyár közepén véletlenül összeakadtam egy régi ismerőssel, még nem tudtam, hogy rá két hétre éppen az olajosok klubjáról fogok írni. Z. K. keltette föl bennem az érdeklődést az olajipari klub iránt, ugyanis ő érintett ebben az ügyben, hiszen Algyón dolgozik, és ugyanott, a baraktábornak csúfolt panelnegyedben lakik. Nőtlen ember, munka végeztével gyakran megfordul a Szeged periferiáján vagy az Algyő határában található italboltokban. Az olajbányászok életéről beszélgettünk, s megkérdeztem Z. K-t, miért nem megy be Szegedre az új klubba szórakozni? „Messze van az és őrí ficsurok járnak oda, meg irodisták” — legyintett — „a sörömet itt is megihatam”. Mint később megtudtam, az olajosklubban is van kőbányai sör. És nemcsak ez vonzza az oda betévedő látogatókat. Téved az én ismerősim, s úgyszintén hasonló véleményű társai, akik telve előítéletekkel, föl sem keresik. Pedig nekik, a munkásoknak épült.

Mindössze két helyiséggel rendelkezik a klub, 90 négyzetméteren. A városban a legfiatalabb klub az olajipari dolgozóké: júniusban ünnepelte egyéves születésnapját. Tavaly tél óta függetlenített klubvezetője is van Simon Lajos személyében.

— Ugy tudom, pénzben nem szűkölködik ez a klub.

— Abban nem — mondja Simon Lajos. — Azért Hofi Géza még mi sem „birtuk” el. Egy negyvenperces műsorért hétezer forintot kért. Ennyi a hivatalos gázsija. Az idén 200 ezer forint a költségvetésünk, jövőre 300 ezerre tervezzük.

— Mire megy el ez a nagy összeg?

— A szakkörök támogatására ebben az évben például 85 ezer forintot fordítottunk, és majdnem 20 ezer forint a nyelvtanfolyamok költsége. A résztvevők ingyen kapják a könyveket, ezen kívül a tandíj egy részét is a klub fizeti. Jövőre százezer forintot költünk technikai berendezésre, valamint a meglévő hangfalak, erősítők felújítására. S ami azt hiszem, egyedülálló példa nálunk, mindenki ingyen kap tagsági igazolványt, és semmiféle rendezvényen nem kell fizetnie.

— Jönnek az emberek?

— Télen jönnek szép számmal, különösen, ha egy közismert népszerű színész, politikust hívnak meg. Tavasszal és ősszel „sima napokon” harmincfős az átlagos látogatottság; van, amikor csak tízen, de van, amikor hatvanan is vannak.

— Mit nyújt a klub az érdeklődőknek?

— Ha nincs kötött program, huszonegyféle napi-

lap, folyóirat között válogathatnak, van sztereó rádió, ónk, magnó, erősítőnk, s egy színes Munkácsy Color tévénk. Jövőre vásárolunk egy 16 milliméteres filmvetítőt is. Három szakkör működik a klubban. A legaktívabbak képzőművészeink, akiknek Tápai Antal szobrászművész a vezetőjük. A fotószakkörre ötvenen járnak. Egyedül a színjátszó szakkör nem megy, most már szinte csak papíron létezik. Ezen hamarosan segít majd a tanárképző főiskola Tamási Aron Klubja — velük kötöttünk együttműködési szerződést. A bridszklubunk is népszerű. Rendezések nálunk a zenés rendezvények, a vetélkedők, az előadók.

— Az olajiparban nagyon sok férfi dolgozik...

— Szerződést kötöttünk az ELIKER klubjával. Ott ugyanis nők vannak többségben. Közös kirándulásokat, vidám műsorokat, sportversenyeket szervezünk velük.

A klubnak két gazdája van. Egyik a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat, a másik a Nagyalföldi Kutató- és Feltárási Üzem. Ők adják az anyagi támogatást, de rajtuk kívül az OLAJTERV szegedi kirendeltsége is besegít plakátok fénymásolásával, meghívók stencilezésével. Havonta ötszáz darab műsorfüzet készül az NKVF szolnoki nyomdájában és 80 négyzetméter fénymásolat az OLAJTERV-nél.

A klubot nemrégien fölkereste Aczél György, a Minisztertanács elnökhelyettese. Tartott itt élménybeszámolót Vitray Tamás is, szeptemberben pedig Papp László látogat el az olajbányászokhoz. Ősztől népszerű szegedi művészek váltak fellépést. Egész éven át nagy sikere van a Találkozások című sorozatnak, melyen az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt vezetőivel beszélgethetnek a munkások ügyes-bajos dolgairól.

Több mint háromezer ember dolgozik Szeged környékén az olajiparban. Övéké a Lenin körüli székházban működő klub. Mégis csak elenyésző hányaduk használja ki a klub nyújtotta szórakozási lehetőséget. Ugy vélem, nyugodtan leírhatom, hogy a hiba elsősorban az „olajosokban” keresendő.

Rózsa Imre

Szegedi kezdeményezés

Nyersanyagkutatás — műholdakkal

Kilencszáz kilométeres magasságból alaposabban megismerhetjük hazánk földrajzi arculatát, mint a földről. Szegedi tudósok ilyen elgondolás alapján kívánnak a föld mélyében levő szénhidrogének —, s egyéb ásványi kincsek rejtekhelyére bukkanni. Ehhez műholdról készült felvételek sorozatából összeállított térképeket használnak fel. A már megkezdődött kutatásokat Jakucs László professzor, a Szegedi József Attila Tudományegyetem Természeti Földrajzi Tanszékének vezetője irányítja. Korábbi munkásságának érdekességei egyébként: fő fedezte fel mintegy negyedszázada az aggteleki Béke barlangot, közreműködött a szovjet podóliai hát-ságon a világ egyik legnagyobb kristálybarlangjának feltárában, s szerepe volt a városok vízellátása szempontjából is számottevő kúbai barlangrendszerek feltárási munkáiban.

Ahhoz az abszurdnak tűnő vállalkozáshoz, hogy szinte kozmikus magasságból kívánnak a föld gyomrába „lenni”, a következő magyarázatot fűzte:

— A csak közről ismert dolgok távolról szemlélve új perspektívákat nyernek. A kényes közelség szuggesztív részletei korábban gyakran tévútra vitték az egész megítélésben. Az erdőben járó ember a fától nem látja át az erdőt. Az erdő fölé repülő madár azonban színi-optikus szemléletű: nem az egyes fák mozaikképből állítja össze tudatában a rendszert, hanem a látott kép arányainak, kiterjedésének és jellegzetes tájékozási pontjainak ismeretében találja meg mindig azt az egyetlen fát, amelyre a fészket építette. A madár közelítési módszere tehát deduktív. A föld ilyen deduktív közelítésű tanulmányozásának lehetőségét teremti meg — az emberiség történetében először — a műholdfelvételek.

— Olyanok ezek, mint a térképek, s minél magasabból készültek, annál hűségesebben arányosak. Nem térbelik őket a felületből történő kitérítés szögtorzulásai, kiküszöbölődnek a részletek, s ezáltal jobban ki-domborodnak a lényegi alkotó elemek.

— Őrfelvételek nemcsak a szemmel érzékelhető fényhullám-tartományokban készülnek, hanem egyéb elektromágneses hullámhosszokon is. Így például az infravörös hullámhosszot is felhasználják a földfelszín állapotának tükrözésére. A felszín domborzatának pontos lekapogására az egy centimé-

ter körüli hullámhosszúságú radarsugarakat is használnak. A radarérzékelés nagy előnye, hogy a sugárzás a növényzet és a felhőkön is áthatol, s így éjszaka is dolgozhatnak vele.

— Eppen a most kezdődött hazai kísérletek — tehát a még ismeretlen, hasznosítható nyersanyagok kutatása szempontjából nem érdektelen, hogy újabban kísérleteznek az ultraibolya- és röntgensugarak műholdas alkalmazásával is. Bizonyos ásványok és kőzetek ugyanis ezekben a rezgéstartományokban jól sugároznak, egyéb ásványok pedig más hullámhosszokban — mutatkoznak meg. A fizikában ismert, Angströmben kifejezett hullámhosszok közül az 5000–6000 közöttiek főként vastag vízrétegek alatti tárgyak, zátonyok felismerésére, a 8000–10 000 közöttiek pedig a föld és a víz elkülönítésére, vagy hőmérsékleti különbségek kimutatására alkalmasak.

— Minket most elsősorban azok az információk érdekelnak, amelyek megvilágítják a föld felszínének ásvány-közet-tani, geológiai, szerkezeti és geomorfológiai adottságait. Mindez lehetővé teszi nagy kiterjedésű területek egységes szemléletű, genetikusan összehasonlítható tájértelmezését, s ezután a természeti erőforrások további felderítését.

Hogy a különböző jellegű műholdfelvételek térképszerű, százkilométeres körzeteket átfogó ábráit, rajzolatait, feltételeit, miként kell értelmezni, tehát hogy ilyen, vagy olyan jelek ásvány, vagy kőolaj jelenlétére mutathatnak-e, ennek a szisztematikus külföldi irodalom alapján tanulmányozták az egyetem kutatói. Bolíviától a Szovjetunióig, Irántól Kanadáig nagyszámú tudományos intézmény munkatársának sok száz publikációját figyelembe veszik saját kutatásaikhoz. A fordításokban különféle nyelvű szakos egyetemi hallgatók is közreműködtek. Ez volt a munka első szakasza, s eredményeként elkészült a külföldi tapasztalatokat összegező vas-kos tanulmánykötet.

Ezután kezdődött az öt év-

re tervezett, hatalmas arányú tudományos kutatási program gyakorlati, érdemi részének megvalósítása: Magyarország területének feldolgozása az ERTS-I elnevezésű műhold által készített felvételek alapján. Mindezt új eljárásokkal kell megvalósítani, a tanszék kutatói, hiszen új eljárásokkal kell megvalósítani nemcsak a műholdfelvételek anyagát, hanem a területéről készült korábbi légifelvételeket, valamint a geológiai, geofizikai, geomorfológiai, hidrológiai, talajtani és egyéb térképi, anyagvizsgálati információkat is.

Mindehhez kiegészítő te-rep-vizsgálatok, laboratóriumi vizsgálatok kapcsolódnak majd. Ez utóbbiakhoz ugyancsak számos különleges eljárást alkalmaznak. Ilyen például az úgynevezett hamisszínkép készítése. A képeket, felnagyított felvételeket ugyanis nemcsak egyszerűen nézegetik, hanem az azonos területekről különböző hullámhosszban, illetve különböző színben készült filmeket egymásra helyezve, át is világítják. Más esetben két filmfelvételt — üveglapokkal és apró gölyöcskékkel — egymástól milliméternyire eltávolítva és különböző szögben átvilágítva vizsgálják. Minden ilyen esetben más és más képet mutatnak a földek, a vizek, az erdők határvonalai, a különböző anyagú és alakzatú területek térképeltérképe.

Például a nagy mélységben rejlő földgáz minimális kiáramlása is jellegzetes nyomot hagyhat a földfelszínen, befolyásolja a környező növényvilágot. Mindezt összefüggésben csak a műhold „láthatja”, s a szakértők dolga, hogy a törvényszerűségeket megállapítsák. A feladattal a Központi Földtani Hivatal bízta meg a szegedi kutatókat. Munkájuktól azt remélik, hogy megismeretlen szénhidrogén-tartó szerkezeteket, új ipari nyersanyag-előfordulási körteket kutathatnak fel. Emellett várható, hogy a szegedi kutatók is elősegítik az új tudományág: a műholdakról történő nyersanyagkutatás továbbfejlesztését.

Dobó Balázs

Új növények a kertbe

Százöt új növényfajtát kapott a Szombathelyi határában levő, festői szépségű kámon arborétum a holland Boscoop faiskolától. A növényfajták között 70 hangafaféle, 35 olyan fenyő-

fajta is van, amely eddig nem volt az arborétum területén.

A növényvédelmi terület fő kutatási feladata az egzóták honosítása, fenyőnemesítés.

Miről ír a Magyar Mezőgazdaság?

A Magyar Mezőgazdaság 32. augusztus 2-i számában tovább folytatódik a vita a húsmarhatartásról. Vezető helyen közöl a lap beszámolót a Nádudvari Kukorica és Ipari-Értékesítő Termelési Együttműködés által rendezett vitáról. Ugyanakkor Szentmihályi Sándor dr. az Állattenyésztési Kutató Intézet igazgatóhelyettese a melléktermék húsmarhatartásban való hasznosításának lehetőségeiről ír a lapban.

A gabonatermelés közgazdasági kérdéseit elemzi a MEM Statisztikai és Gazdaságelemző Központjának főigazgatója — Némethy László. Írásában kitér az eszköz-igényességre, a különböző gabonagazdálkodási költség- és jövedelemviszonyaira, valamint a fejlesztés lehetőségeire és gondjaira. A melléktermék hasznosítás egyik bejárta, de ellentmondásos, terhes lehetősége a szalma-cellulóz gyártás. Gábor Iván vizsgálja meg e fontos papíripari termék alapanyag-ellátásának nehézségeit és beszámol az elmúlt időszak néhány pozitív változásáról is.

Dr. Molnár László nyugalmazott főiskolai tanárt mutatja be Bóna Zoltán. Az Újhelyi-díjas tudós életművében jelentős szerepe volt a nagyüzemi sertéstartás módjainak kidolgozásának. A rostlen- és kendertermesztés szovjetunióbeli tapasztalatait, a gépesítés lehetőségeit a Mezőgazdasági Gépkészítési Intézet munkatársai ismerteti. A lap néhány hónapja rendszeresen helyet ad a mezőgazdasági üzemekben alkalmazható újításoknak. Csak néhány című az összeállításból: Borjúabrakoló, John Deere kombajn, MTZ levegőszűrővel.

Százhallombattán a Temperáltvízi Halszaporító Gazdaság látogatott Fehér Ká-

rolly és a lap fotóriportere. Az eredmény: látványos, színes összeállítás a halszaporításban jelentős eredményeket felmutató és a nemzetközi halászati oktatásban is fontos szerepű gazdaságról. Változatlanul fontos kérdés a fehérje takarékoskása. Dr. Vargha János, a keszthelyi Agrártudományi Egyetem rektora a kutatóhelynek a fehérje megmentésben elért eredményeiről közöl ismertetőt.

Négy termelőszövetkezet állattenyésztéssel folytatott beszélgetést Gyulai György. Az egymással szomszédos üzemek eltérő mennyiségben használnak abrakot, takarmányt. A találkozó eltérő tapasztalataik kicserélését és a szakmai közvéleménnyel való megismertetését tette lehetővé.

Gémes Eszter:

Mindig magam

94.

— Bozóné, lelkem! Ha úgy történne is, ahogy maga gondolja, semmi baja nem történhet, mert ez a kislány már csak próbaként lett kiadva, hogy a levegőváltás, vagy a kosztváltás segít rajta. Maga belátása szerint, lelkiismeretesen gondolja.

— Megnyugtató, kisasszony! Mindent el fogok vele követni.

Úgy kezdtem etetni, ahogy anyámtól láttam, meg a némem gyermekeit neveltük. Kecskeket fejtem, főztem neki felesleg tejbeprózt, törött krumplit, mindenből adtam neki. Nem telt bele egy hónap, a lány pendült, a széklete rendezett. Mikor fürdett, már nevetett rám. Észrevettem, hogy a szájába nyúlkal, és nyugoskodik. Megnéztem a száját, hát dudorodik elő a két fog az ínyben, éppen hogy csak ki nem hasad. Ahogy anyámtól láttam, hosszúka, hajjas kenyeret vágtam neki, a kezébe adtam, egyenest

a szájához vette. Ilyenkor, fogzás alkalmával, vizskét a kicsinek az ínye. A kemény héj kényesíti az ínyt a repedésre, így hamarabb kibújik a foga.

Fogazáskor hasmenése van a gyermeknek. Cukortól óvtam, csak nagyon mértékletesen kapott. A kenyérhéj, pláne a rozkenyér, jó étvágyat csinál, meg is szomjazik rá. Amelyik gyermek jókat iszik a vízből, az egészséges. Egy hónap múlva vigyem mérni, azt mondta a kisasszony. Őt és fél kiló volt, a kisasszony is örült. Hetente mindig gyarapodott, kaptam a dicséretet. Tizenegy hónapos korára tizenegy kilós lett. Egy reggel fürdtem, már törölöm fel, mindig a sparhelt előtt, kis széken ülve töröltem. Csak megmerevedik a kezemben, elfeketedik. Úgy ahogy volt, flanelba belegöngyölve vittem az orvoshoz. Az orvos beoltotta, azt mondta, még elérem a buszt, azonnal vigyem Szegedre. Mezfélábas papucsban, kabát nélkül rohantam. A testvérem éppen ott volt, hozta utánam a cipőt, kabátot. Annyi időm volt, hogy magamra szedjem a ruhát, megérkezett a busz. De a kislánynak fel voltak a szemek forogva, mindig azt figyeltem. Él-e? Szegedről azonnal kaptam csatlakozást Új-Szegedre. Ott mindjárt kezelés alá vettem, mikor megtudták, hogy a kis Gyovai, összevetették. Kérdezgették, mivel etetem. Én elmondtam, azt mondja erre az orvos:

— El van a szív zsírosodva, le kell a kosztot venni, vagy soványabban adni neki. Bent kellett hagynom, de majd megzavarodtam

utána. Sok keserű perctől mentett meg ez a kislány, meg is őriztem az akkori fényképét. Két napra rá bementem meglátogatni, nem vittem ruhát sem neki, egy kis ágynemű volt, akkor is ptyergett. Azt mondták az apólok:

— Innen vigye, semmit nem eszik, csak ordít, míg az álmom el nem nyomja.

— De nem hoztam neki ruhát sem!

Levettem a kabátom, belehempergettem, hoztam nagy örömmel. Az autóban le nem vette a szemét rólam, csak nézett-nézett, mosolygott, le-lehajoltam hozzá, megcsókoltam, telve édes örömmel, mind a ketten. Utána nem sokára kéri a kisasszony, hogy van ott a telepen két lány elvált szülő gyermekkel, vállaltam el őket. Úgy vették el valakitől, mert nem fejlődtek, a kisebb 6 hónapos, Sárika, a nagyobb 6 éves, Gizella, a vezetőknévük Maróth.

Testvéreméknél volt egy Kerekes Albert nevű menhelyi gyermek, ennek is leányanyja volt, 8 hónapos korában odakerült, már itt megemléstem, hogy úgy megszerette, mint saját gyermekét. Ki is házassította, meg is nősítette, haláláig úgy kezelte, mint saját lányát, mert csak egy volt neki. Gyönyörű háza van, amibe a nevelőanyja gondokodása nagyban belesegített. Ennek a Kerekesnek volt egy húga, Ilona, a kis Gyovaival egyidősek voltak. Még együtt is feküdtek a szülőszéken a szülei. Akihez ez az Ilona volt helyezve, nem gondozta, nem táplálta kellőképpen.

(Folytatjuk.)